(קמ) [צ]וּמַה (י"ס) שְׁמַן הַפַּס עַד כְּתַל הָאֶמְצָעִי שֶׁל מָבוֹי יֵשׁ לוֹ דִּין מָבוֹי עָקם, שֶׁהֲרֵי אֵלּוּ שְׁנֵי הַמְּבוֹאוֹת (קמא) מִתְעַקְּמִים וּבָאֶמְצַע פְּתוּחִים (קמב) בִּשְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם לִרְשׁוּת הָרַבִּים. הַגָּה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים (קמג) דְּאֵין לוֹ דִּין מָבוֹי עָקם אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ מִן הַפַּס עַד כְּתַל הָאֶמְצָעִי (קמד) * יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת (הרא"ש פ"ו סי' יט) ורבינו ירוחם (נ"י מ"ז) וטור): **לד** [ק]עוֹד אָפְשָׁר לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן אַחֵר לַמָּבוֹי שֶׁהוּא רָחָב עֶשְׂרִים אַמּוֹת, שֶׁיַּרְחִיק שְׁתֵּי אַמּוֹת מֵהַכְּתָל (קמה) וְיַעֲשֶׂה פֵּס רָחָב שָׁלֹשׁ אַמּוֹת וְיַעֲשֶׂה כֵּן גַּם בַּצַּד הַשֵּׁנִי (קמו) וְיִשָּׁאֵר פֶּתַח רָחָב עֶשֶׂר אַמּוֹת, אוֹ יַרְחִיק אַמָּה וְיַעֲשֶׂה פֵּס אַמָּה וּמֶחֱצָה וְיַרְחִיק אַמָּה וְיַעֲשֶׂה פֵּס אַמָּה וּמֶחֱצָה וְכֵן יַעֲשֶׂה בַּצַּד הַשֵּׁנִי, [ר]אוֹ יַרְחִיק שְׁתֵּי אַמּוֹת וּשְׁנֵי טְפָחִים וְיַעֲשֶׂה פֵּס שְׁתֵּי אַמּוֹת וְאַרְבָּעָה טְפָחִים וְכֵן יַעֲשֶׂה בַּצַּד הַשֵּׁנִי, (קמז) וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה וּבִלְבַד שֶׁהַפֵּס יִהְיֶה יָתֵר עַל הָאֲוִיר שֶׁבֵּינוֹ לַכְּתָל, דְּאִם לֹא כֵּן אָתֵי אֲוִירָא דְּהַאי גִּיסָא וְדְהַאי גִּיסָא וּמְבַטֵּל לֵיהּ. (קמח) וְצָרִיךְ לְזָהֵר דְּלֹא לִשְׁבֹּק פִּתְחָא רַבָּא וְעָיֵיל בְּזוּטָא, (קמט) שֶׁאִם [ש]עָשָׂה כֵּן בָּטֵל תִּקּוּן הַמָּבוֹי אֶלָּא אִם כֵּן עָשָׂה צוּרַת פֶּתַח (קנ) לְזוּטָא: **לה** [ת]פֵּס זֶה שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן לְמַעַט רֹחַב הַמָּבוֹי, אֵין צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה פֵּס אֶחָד שָׁלֵם אֶלָּא בְּקָנֶה קָנֶה פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָגִי, דְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה (קנא) כְּשָׁלֵם דָּמֵי: **לו** [א]מָבוֹי שֶׁשָּׁנָה מִתּוֹכוֹ (קנב) וּמִדְּרוֹן (פרוש, מָקוֹם מְשֻׁפָּע) לִרְשׁוּת הָרַבִּים, (קנג) אוֹ שֶׁשָּׁנָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמִדְּרוֹן לְתוֹכוֹ, אִם הוֹלֵךְ וּמִתְלַקֵּט מְעַט מְעַט עַד (קנד) שֶׁמַּגְבִּיהַּ עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ זָקוּף כֻּלּוֹ (קנה) וְאֵינוֹ צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן.

צ וְאִפְלוּ בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂר אַמּוֹת לְדִידָן דְּקַיְימָא לַן כְּרַב דְּאָמַר תּוֹרָתוֹ כְּמַקְפֶּלֶת. בֵּית יוֹסֵף. ק מִפְּרָשׁ שָׁם בַּגְּמָרָא. ר הֶרֵב הַמְּגִיד בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א (עבודה"ק ש"ב ס"ב), בְּפֶרֶק י"ז מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (הכ"א). ש הַגָּהוֹת אֲשֵׁרִי (פ"ק סי' יב). ת הַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי פֶּרֶק י"ז (הכ"א אות ב) בְּשֵׁם הָרַ"מ (ספסי עירובין יט) וְהַפְּרִדְּכֵי בְּרֵישׁ עֵרוּבִין (סי' תעח) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים. א שַׁבָּת ק.

בֵּאוּר הַלָּכָה

מָשׁוּךְ מֵהֶבְרוֹ רַק פְּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ אַמּוֹת, אֲז אֲפִלּוּ עוֹלֶה אֲלָכְסוֹנוֹ בְּרֹחַב הַמָּבוֹי יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת מַתִּיר, כֵּיוָן שֶׁחֲלַל הַמָּבוֹי אֵינוֹ מֻחְזָק רַק עֶשֶׂר אַמּוֹת:

לג * יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק קמג) **דְּהִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים כְּדַעַת הָרִאשׁוֹנָה. אָכֵן לְפִי מַה שֶּׁכָּאן לְקַמָּן** בְּשׁוּ"ע **סָעִיף ג'** (בי"ה ל"ד ואם) **בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר** (סי' לג) **דְּאֵין לְדַחוֹת לְגַמְרֵי דַּעַת הָרַשְׁבָּ"א** (ו. ד"ה מבור, עבודה"ק ש"ב ס"א) **בְּמָבוֹי הֶעָקוּם כְּמִין ח' דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּאֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן כְּלָל בְּעַקְמִימוּתָן, אֲשֶׁר דִּבְעִנְיָנֵנוּ יֵשׁ לִסְמֹךְ לְגַמְרֵי עַל דַּעַת הָרִיצְבָּ"א** (י: תוד"ה עושה), **וְעַל כָּל פָּנִים שֶׁלֹּא לְהַחְמִיר יוֹתֵר מִדַּעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים הַזֶּה:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְאֵין קוֹרָה מוֹעִיל בּוֹ אֶלָּא (קמא) שְׁנֵי לְחָיַיִם שֶׁל מַשֶּׁהוּ בִּשְׁנֵי צִדָּיו כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּסָעִיף ב': (קמב) וּמַה שְּׁמַן הַפַּס וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, חוּץ תִּקּוּן הַקּוֹרָה שֶׁעוֹשֶׂה בְּפֶתַח הַמָּבוֹי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עוֹד תִּקּוּן בְּסוֹף אָרְךְ הַפֵּס כְּדִין מָבוֹי עָקוּם הַמְבֹאָר בְּסִימָן שס"ד סוֹף סָעִיף ג', (קמט) וַאֲפִלּוּ אֵין שָׁם עֶשֶׂר אַמּוֹת מִן סוֹף אָרְךְ הַפֵּס עַד כְּתַל הָאֶמְצָעִי: (קמא) **מִתְעַקְּמִים וּבָאֶמְצַע פְּתוּחִים.** צָרִיךְ לוֹמַר 'מִתְעַקְּמִים בָּאֶמְצַע וּפְתוּחִים': (קמב) **בִּשְׁנֵי רָאשֵׁיהֶן לִרְשׁוּת הָרַבִּים.** וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת צוּרַת הַפֶּתַח (קנ) בְּסוֹף אָרְךְ הַפֵּס עַד כְּתַל הָאֶמְצָעִי כְּנֶגְדּוֹ, וְדַמֵּי כְּמוֹ שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה פֵּס לְאָרְךְ כָּל הַמָּבוֹי: (קמג) **דְּאֵין לוֹ דִּין מָבוֹי עָקם וְכוּ'.** דְּאַף עַל גַּב דִּמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן שס"ד בְּמָבוֹי עָקם שֶׁעָשׂוּי כְּמִין חי"ת אֲפִלּוּ אֵין מִפְּתִיחַת עַקְמִימוּתוֹ עַד כְּתַל הָאֶמְצָעִי עֶשֶׂר אַמּוֹת נַמִּי צָרִיךְ שָׁם תִּקּוּן, (קנא) שֶׁאנֵי הָתָם דְּהוּא עָקם מַמָּשׁ, אֲבָל הָכָא יֵשׁ לוֹמַר שֶׁעַל יְדֵי הַפֵּס נַעֲשִׂים כִּשְׁנֵי מְבוֹאוֹת שֶׁמְּחֻלָּקִים לְגַמְרֵי עַד סוֹפָם, וְאַף דְּאֵין הַפֵּס מַגִּיעַ עַד כְּתַל הָאֶמְצָעִי, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּאֵין מִן סוֹף הַפֵּס עַד כְּתַל שֶׁכְּנֶגְדּוֹ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת, נָחְשַׁב כְּפֶתַח וְדַמֵּי כִּשְׁנֵי מְבוֹאוֹת שֶׁמְּחֻלָּקִים לְגַמְרֵי אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ פֶּתַח מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת אִי אָפְשָׁר לוֹמַר דְּהָוֵי כְּפֶתַח וְעַל כֵּן דִּינוֹ כְּמָבוֹי עָקוּם. [א]וּלְדִינָא הִסְכִּימוּ (קנב) הָאַחֲרוֹנִים דְּהָעִקָּר כַּסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (קמד) **יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת.** כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר: **לד** (קמה) **וְיַעֲשֶׂה פֵּס רָחָב שָׁלֹשׁ אַמּוֹת.** דְּנַעֲשָׂה עַל יְדֵי זֶה עוֹמֵד מֻרְכָּב עַל הַפָּרוּץ כְּעוֹמֵד נַמִּי שָׁרֵי כַּמְבֹאָר בְּשׁ"ס סָעִיף ט', שֶׁאנֵי הָכָא דְּהוּא פָּרוּץ גַּם מִצַּד הַשֵּׁנִי, וּבִכְגוֹן זֶה דְּשָׁרִין אָמְרִינַן (קנג) אַתֵּי אֲוִירָא דְּהַאי גִּיסָא וּדְהַאי גִּיסָא וּמְבַטֵּל לֵיהּ: (קמו) **וְיִשָּׁאֵר פֶּתַח רָחָב עֶשֶׂר אַמּוֹת.** וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ (קנד) לְחִי אוֹ קוֹרָה לְהַתִּיר הַמָּבוֹי, דְּלֹא עָדִיף מִשְּׁאָר מְבוֹאוֹת דְּעָלְמָא. וְנוֹתֵן הַקּוֹרָה (קנה) רַק עַל שְׁטַח הָעֶשֶׂר אַמּוֹת [וְכֵן כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַלְּחִי בְּרֹאשׁ הָעֶשֶׂר אַמּוֹת], דְּמִן הַפֵּסִין וּלְהָלְן עַד הַכְּתָלִים נִתְּרִין בְּלָאו הָכִי מִשּׁוּם עוֹמֵד מֻרְכָּב עַל הַפָּרוּץ: (קמז) **וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה.** דְּהַיְנוּ שֶׁיַּרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת מֵהַכְּתָל וְיַעֲשֶׂה פֵּס שֶׁל שֵׁשׁ אַמּוֹת [רַשַׁ"י (י: ד"ה מרחיק שתים)]: (קמח) **וְצָרִיךְ לְזָהֵר וְכוּ'.** אֲבָל (קנ) מִן הַסְּתָם אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִלְכּוּ בְּצַד הַקָּטָן וְיַנִּיחוּ הַגָּדוֹל, שֶׁחֲזָקָה אֵין אָדָם מַנִּיחַ פֶּתַח גָּדוֹל וְנִכְנָס בְּצַד הַקָּטָן: (קמט) **שֶׁאִם עָשָׂה כֵּן וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁעַל יְדֵי זֶה (קנ) יִתְבַּטֵּל תּוֹרַת פֶּתַח מִן הַגָּדוֹל וּבָטֵל הַלְּחִי אוֹ הַקּוֹרָה הַמְּחַזֵּק בּוֹ וְנִמְצָא מָבוֹי זֶה בְּלֹא תִּקּוּן: (קנ) **לְזוּטָא.** עַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר שֶׁמְּתַמַּהּ מַאי מַהֲנֵי בְּמֵה דְּעוֹשֶׂה צוּרַת הַפֶּתַח לְזוּטָא אַחֲרֵי שֶׁנִּתְבַּטֵּל תּוֹרַת פֶּתַח מִן הַגָּדוֹל. [ב]וְהַנָּכוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר תִּפְאֶרֶת שְׁמוּאֵל (חי' על הרא"ש פ"ק סי' יב) שֶׁטָּעוּת סוֹפֵר הוּא וְצָרִיךְ לוֹמַר 'לְרַבָּא', וְהַשְׁתָּא אָתֵי שַׁפִּיר דְּאַחֲרֵי שֶׁנַּעֲשָׂה צוּרַת הַפֶּתַח לֹא נִתְבַּטֵּל שֵׁם פֶּתַח מִמֶּנּוּ אַף אִם לֹא יַלְכּוּ בּוֹ: **לה** (קנא) **כְּשָׁלֵם דָּמֵי.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְעַל כֵּן אֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר בָּזֶה 'אִתֵּי אֲוִירָא דְּהַאי גִּיסָא וּדְהַאי גִּיסָא וּמְבַטֵּל לֵיהּ': **לו** (קנב) **וּמִדְּרוֹן לִרְשׁוּת הָרַבִּים.** שֶׁהָיָה קַרְקַע הָעֲזָרָה (קנ) גְּבוֹהַּ מִקַּרְקַע רְשׁוּת הָרַבִּים וְהָצְרָךְ לְשַׁפֵּעַ אֵצֶל פִּתְחוֹ לְצַד רְשׁוּת הָרַבִּים: (קנג) **אוֹ שֶׁשָּׁנָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְכוּ'.** שֶׁהָיָה רְשׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהַּ מִקַּרְקַע הַמָּבוֹי, (קנ) וּכְנִיסַת הַמָּבוֹי נָמֵי מִן הַפֶּתַח וְלִפְנִים גְּבוֹהַּ כְּקַרְקַע רְשׁוּת הָרַבִּים בְּרֹחַב אַמָּה אוֹ חֲצִי אַמָּה, וְאַחַר כָּךְ הוּא נַעֲשֶׂה מִדְרוֹן לְצַד הָפֶּתַח הָאֶמְצָעִי: (קנד) **שֶׁמַּגְבִּיהַּ עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ חֲמֵשׁ אַמּוֹת,** כְּמַאן דְּלֵיתָא דְּמֵיָא וְכִשְׁאָר קַרְקַע דְּמֵיָא, (קמ) דְּנִיחָא תַּשְׁמִישְׁתֵּהּ לְהִלּוּךְ: (קנה) **וְאֵינוֹ צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן.** דְּאוֹתוֹ גֹּבַהּ שֶׁבְּצַד הַפֶּתַח הֲוֵי לֵיהּ מְחִיצָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְשֻׁפָּע וְהוֹלֵךְ, וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיֵּם רַמ"א 'וְכֵן הַתֵּל'

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(קמא) רַשְׁבָּ"א (עבודה"ק ש"ב סעיף לה). וְאַף דְּהָכָא הֲרֵי הַמָּבוֹי שֶׁל עֶשְׂרִים אַמָּה, וַאֲפִלּוּ אִם תֹּאמַר דִּדְיָנוֹ כְּחָצֵר הֲרֵי יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אֵין נִתָּר בִּלְחָיַיִם, שְׁאנֵי הָכָא דַּהֲרֵי נִתְחַלֵּק לִשְׁתַּיִם עַל יְדֵי הַפֵּס: (קמב) בֵּית יוֹסֵף (סעיף לג) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים לְדָעָה רִאשׁוֹנָה: (קנ) פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק לו). וְכָל שֶׁכֵּן דְּאִם רוֹצֶה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּאֶלְכְּסוֹן מִפֶּתַח הַפֵּס עַד זְוִית כְּתַל הָאֶמְצָעִי, אֲכָל אִי יִצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי צוּרוֹת הַפֶּתַח: (קנב) ט"ז (ס"ק כה): (קנג) ב"ח (ס"ק כא) וּמְגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לו) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"מ) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **לד** (קנג) גְּמָרָא (י:): (קנד) רַשַׁ"י (י: ד"ה דילמא) וְתוֹסָפוֹת (י: ד"ה תל המתלקט) לְעִנְיַן תֵּל הַמִּתְלַקֵּט בְּרֹאשׁ הָרַבִּים, וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן זֶה:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכן נקט שו"ע הרב (סל"ט) להלכה. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"מ) כתב כהשו"ע שיעשה צוה"פ לקטן.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(יג) [יב] (קנו) (וּבָזֶה הַתֵּל * הֲרֵי (קנז) כְּמִחִיצָה) (בית יוסף)*) :

שסד דִּין מָבוֹי הַמְפֻלָּשׁ וְעָשׂוּי כְּנֶגֶד. וּבוֹ ה' סְעִיפִים:

א (א) * [א]מָבוֹי הַמְפֻלָּשׁ בִּשְׁנֵי רָאשָׁיו לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אוֹ צַד אֶחָד לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְצַדּוֹ הַשֵּׁנִי לְכַרְמְלִית, הַגָּהּ: אוֹ שְׁנֵי רָאשָׁיו פְּתוּחִין לְכַרְמְלִית (ריב"ש סימן ת"ה), (ב) צָרִיךְ צוּרַת הַפֶּתַח מִכָּאן וְלָחִי אוֹ קוֹרָה מִכָּאן. [ב]אֲבָל אִם צַדּוֹ אֶחָד פָּתוּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים (ג) * וְצַדּוֹ הַשֵּׁנִי לְחָצֵר * שֶׁאֵינָהּ מְעֹרָבֶת, * אֵין צָרִיךְ אֶלָּא לָחִי אוֹ קוֹרָה בִּשְׁנֵי רָאשָׁיו. הַגָּהּ: [ג]וְכָל זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּנָאִים הַמְבֹאָרִים לְעֵיל סִימָן שס"ג סָעִיף כ"ו בְּדִין מָבוֹי, (ד) אֲבָל אִם אֵינוֹ רַק כְּחָצֵר צָרִיךְ תִּקּוּן חָצֵר מִשְּׁנֵי צְדָדָיו: **ב** (ה) [ג]רְשׁוּת הָרַבִּים עַצְמָהּ אֵינָהּ נִתֶּרֶת (ו) אֶלָּא בִּדְלָתוֹת, וּסְמ"ק (רסב) בַּהֲגָהוֹת. ג מִפְרָשׁ בְּבָרַיְיתָא וּגְמָרָא שֶׁצִּיַּנְתִּי לְעֵיל.

*) (וְכָל אַמּוֹת דְּצְרִיכִין בְּאַמָּה שִׁשָּׁה, אֶלָּא לְפָעָמִים שׁוֹחֲקוֹת וְלִפְעָמִים עֲצֻבוֹת בְּאֹפֶן שֶׁיְּהֵא לְחֻמְרָא).

א עֲרוּכִין ו' (ע"א-ע"ב) בְּרַיְיתָא וּגְמָרָא וּכְתַנָּא קַמָּא הָרַי"ף (ב.) הָרא"ש (סי' ח) וְהָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק י"ד (הל' ג, יט). ב טור וּסְמ"ק (רסב) בַּהֲגָהוֹת.

בַּאֵר הַיטֵב

לו (יג) וּבָזֶה. וְאִם כָּל הָעִיר מֻקָּפֶת תֵּל וְאַחַר כָּךְ בָּנוּ בָּהּ בָּתִּים, אָסוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן סָעִיף ב'. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ק לט). וְעַיֵּן שוּ"ת אֲמוּנַת שְׁמוּאֵל סִימָן מ' אִם חָרִיץ סָבִיב לָעִיר רָחָב אַרְבָּעָה וְעָמֹק עֲשָׂרָה, מַתִּיר לְטַלְטֵל עַל יָדוֹ, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן כָּתַב חָכָם צְבִי סִימָן ד':

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לו (יב) וּבָזֶה. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּאֲמוּנַת שְׁמוּאֵל סִימָן מ' בְּנִסְתָּם הֶחָרִיץ עַל יְדֵי עָפָר וּצְרוֹרוֹת אִם אֵין הִסְתֹּמֶת עוֹלָה בְּיוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת הֲרֵי הוּא כְּפָתוּחַ וְאֵינוֹ אוֹסֵר, אֲבָל אִם הוּא יוֹתֵר עֶשֶׂר אַמּוֹת הֲרֵי הוּא כִּסְגוּר"ת וְעַיֵּן בְּשוּ"ת חָכָם צְבִי סִימָן ה' שֶׁדִּין עִיר הַמֻּקָּפֶת חָרִיץ עָמֹק עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּעִיר הַמֻּקָּף לְטַלְטֵל מִכָּאן וּמִכָּאן וְלָכֵן הַתִּיר לְטַלְטֵל בְּעִיר הָאג עַיֵּן שָׁם, וְכֵן כָּתַב גַּם כֵּן בְּתִשְׁבֹּרֶת אֹהֶל יַעֲקֹב סִימָן ע"ג בְּהָתֵּר הַשִּׁלְטוּל בְּעִיר הָאג, אַךְ כָּתַב, יֵשׁ שָׁם גְּשָׁרִים שְׁעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם מִצַּד זֶה לְצַד אַחֵר שֶׁל כַּרְמְלִית, וְהַתִּיר בְּעִנְיַן שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַגְּשָׁרִים קְבוּעִים בַּמִּסְמְרוֹת אוֹ בְּבִנְיָן כִּי אִם מְשֻׁלְטָלִים וְנִשָּׂאִים בְּכָל עֵת וּבְכָל זְמַן שִׁיִּצְטָרְכוּ לְהַגְבִּיהַּ בְּשֶׁלְשְׁלָאוֹת וְהֵמָּה כְּמוֹ רְאוּיוֹת לִנְעֹל, שֶׁעַל יְדֵי הַגְבָּהָתָם תִּהְיֶה הָעִיר נְעוּלָה וּמְסֻגָּפֶת, וַאֲפִלּוּ אִם הָיוּ קְבוּעִים מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ צוּרַת הַפֶּתַח בְּאֶמְצַע הַגְּשָׁרִים וְכֵיוָן שֶׁרֹאשָׁהּ הַפָּרִיץ הוּא לְכַרְמְלִית סְגִי בְּצוּרַת הַפֶּתַח, וְלָכֵן גַּם כֵּן בְּתִשְׁבֹּרֶת אֹהֶל יַעֲקֹב אִם הַגְּשָׁרִים שָׁאֵין קְבוּעִים נִסְתָּפְקוּ בְּמִסְתַּם הַפֶּתַח מִכָּל צַד וּבְכָל זֶה לְכַרְמְלִית הוּא דְּמִי וְלִשְׁיֵר שָׁם שִׁיּוּר בְּלִתִּי עָרוּב וּלְשַׁיֵּר שָׁם שִׁיּוּר בְּלִתִּי עָרוּב לְהַכְרִיא מַתִּיר בְּטִלְטוּל, וְעַיֵּן שָׁם בְּאַפְלּוּ אִם הַגְּשָׁרִים שָׁאֵין קְבוּעִים נִסְתָּפְקוּ בְּמִסְתַּם מִכָּל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְכוּ': (קנו) וּבָזֶה הַתֵּל וְכוּ'. וְאִם כָּל הָעִיר מֻקָּפֶת תֵּל (קמט) וְאַחַר כָּךְ בָּנוּ בָּהּ בָּתִּים, אָסוּר, דְּלֹא הֲוֵי מָקוֹם לְדִירָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שנ"ח סָעִיף ב'. וְעַיֵּן שָׁם סָעִיף ח' דַּאֲפִלּוּ בָּנָה מְחִצּוֹת גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה עַל הַתֵּל, לֹא מַהֲנֵי. (קמט) וְאִם הַתֵּל הָיָה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וְהִשְׁלִים עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים, מַהֲנֵי, דְּזֶה הַהֶקֵּף הֲוֵי מָקוֹם לְדִירָה, דְּנַעֲשָׂה אַחַר שֶׁנִּבְנָה הָעִיר, וְעַל כֵּן יָכוֹל לְתַקֵּן אֲפִלּוּ אִם הָיָה הַתֵּל סָבִיב הָעִיר כֻּלּוֹ, (קמג) דְּהֵיְינוּ שֶׁיִּפְחוֹת מֵהַתֵּל בְּשֶׁטַח יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת בָּרֹחַב עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּגַבֵּהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, דְּזֶה חָשׁוּב כְּפִרְצָה, וְאַחַר כָּךְ יַשְׁלִים זֶה הַשִּׁעוּר וּבָזֶה מֻהֲנֵי וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שנ"ח סָעִיף ב' עַיֵּן שָׁם: (קנז) כְּמִחִיצָה. וְאִם יֵשׁ סָבִיב הָעִיר חָרִיץ עָמֹק עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים דְּהֲוֵי כְּמִחִיצָה וְנִסְתָּם הֶחָרִיץ עַל יְדֵי עָפָר וּצְרוֹרוֹת, (קמד) אִם אֵין הַסְּתִימָה עוֹלָה בְּיוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת הֲרֵי הוּא כְּפָתוּחַ וְאֵינוֹ אוֹסֵר, אֲבָל אִם הוּא יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת הֲרֵי הוּא כְּפָרָצָה:

א (א) מָבוֹי הַמְפֻלָּשׁ וְכוּ'. וּמַיְרֵי שֶׁאוֹתוֹ הַמָּבוֹי לֹא הָיָה בָּרָחְבּוֹ שְׁעוּר רְשׁוּת הָרַבִּים. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן שמ"ה סָעִיף ח' וְט' וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם: (ב) צָרִיךְ צוּרַת הַפֶּתַח וְכוּ'. (ס) דְּעַל יְדֵי צוּרַת הַפֶּתַח נַעֲשָׂה כְּסָתוּם בְּמִחִיצָה מַהֲהוּא צַד וְהֲוֵי כְּמָבוֹי סָתוּם מְשֻׁלּוֹשָׁה צְדָדִין וְסַגִּי בְּצַד הַשֵּׁנִי בְּלָחִי אוֹ קוֹרָה: (ג) וְצַדּוֹ הַשֵּׁנִי לְחָצֵר וְכוּ'. דְּכֵיוָן דְּהֶחָצֵר יֵשׁ לוֹ מְחִיצוֹת הֲרֵי אֵין הַמָּבוֹי מְפֻלָּשׁ וְאֵין צָרִיךְ צוּרַת הַפֶּתַח אֶלָּא לָחִי (ס) אוֹ קוֹרָה כְּדֵי לְחַלֵּק בֵּין דִּיּוּרֵי הֶחָצֵר לַמָּבוֹי שֶׁלֹּא יַאסְרוּ אֵלּוּ עַל אֵלּוּ. (ג) [ג]וְיֵשׁ מַחְמִירִין דְּדַוְקָא לָחִי לְצַד הֶחָצֵר בָּעֵינַן וְלֹא קוֹרָה. (ד) וְכָל זֶה כְּשֶׁהֶחָצֵר אֵינָהּ רְגִילָה בְּמָבוֹי זֶה כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ לָהּ פֶּתַח לְמָבוֹי אַחֵר, אֲבָל אִם הִיא רְגִילָה בּוֹ מִכְּבָר, אֲפִלּוּ צוּרַת הַפֶּתַח וּדְלָתוֹת אֵינָן מוֹעִילוֹת לְהַתִּיר שָׁם אִם לֹא נִשְׁתַּתְּפָה מָבוֹי זֶה עִם שְׁאָרֵי הַחֲצֵרוֹת הַפְּתוּחוֹת לוֹ, וְאִם נִשְׁתַּתְּפָה בּוֹ אֵין צָרִיךְ לְעָרֵב כְּלָל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן שפ"ו (סעיף ט): (ד) אֲבָל אִם אֵינוֹ וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, כְּשֶׁאֵין לְהַמָּבוֹי תְּנָאִים הַמְבֹאָרִים לְעֵיל מִמֵּילָא דְּהֵינוּ רַק כְּחָצֵר, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם הָיָה מְפֻלָּשׁ מִשְּׁנֵי צְדָדָיו לִרְשׁוּת הָרַבִּים (ה) וְרַבִּים נִכְנָסִין דֶּרֶךְ אוֹתוֹ הֶחָצֵר לִרְשׁוּת הָרַבִּים אֵין צָרִיךְ רַק תִּקּוּן חָצֵר מִשְּׁנֵי צְדָדִין דְּהֵינוּ מִכָּל צַד שְׁנֵי פְּסָיִן אוֹ פֶּס רֹחַב אַרְבָּעָה: **ב** (ה) רְשׁוּת הָרַבִּים עַצְמָהּ. דְּהֵינוּ רְחוֹבוֹת וּשְׁוָקִים הָרְחָבִים שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה וּמְפֻלָּשִׁים מִשָּׁעַר לְשָׁעַר וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שמ"ה סָעִיף (ו') [ז], וְעַיֵּן שָׁם בְּסָעִיף ח' וְט' דְּיֵשׁ עוֹד מִינֵי רְשׁוּת הָרַבִּים: (ו) אֶלָּא בִּדְלָתוֹת. מִכָּאן (ו) וּמִכָּאן, דְּעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֵׂית כְּחָצֵר שֶׁל רַבִּים, אֲבָל צוּרַת הַפֶּתַח לֹא מְהַנֵּי [אֲפִלּוּ אִם יַעֲשֵׂהוּ מִשְּׁנֵי צְדָדָיו], (ז) [ד]וְיֵשׁ פּוֹסְקִים דְּסִבְירָא לְהוּ דְּסַגִּי בִּדְלָת מִצַּד

בַּאוּר הֲלָכָה

לו * הֲוֵי בְּמִחִיצָה. [א]עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם מַה שֶּׁכָּתַב בְּסָעִיף קָטָן מ' (לְהַלָּהתּוֹסְפוֹת (כב: ד"ה דילמא) אִם רַבִּים בּוֹקְעִים בּוֹ מִבַּטְלֵי מְחִיצְתָא כֵּיוָן שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה בִּידֵי אָדָם, וְלֹא הֶעֱתַקְתִּיו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, דְּכָמָּה אַחֲרוֹנִים חוֹלְקִין בָּזֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּסָעִיף כ"ט בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק קיח) עַיֵּן שָׁם. וְגַם מַה שֶּׁכָּתַב דְּאָפְשָׁר דְּלֹעִנְיַן בְּקִיעַת רַבִּים לֹא מִקְרֵי פְּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא לֹא נִיחָא לְהוּ לְהָאַחֲרוֹנִים בָּזֶה, עַיֵּן תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס"ק סב):

א * מָבוֹי הַמְפֻלָּשׁ וְכוּ'. **עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שֶׁלֹּא הָיָה [בָּרְחְבּוֹ] שִׁעוּר רְשׁוּת הָרַבִּים דְּהֵינוּ פָּחוֹת מִשֵּׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, כֵּן כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים. וּמַה דְּמִהַנֵּי בְּצַד הַשֵּׁנִי לְחִי מֵיירֵי שֶׁעוֹשֶׂה לְחִי רָחָב עַד שֶׁיִּתְמַעֵט בְּיוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמָּה** [תּוֹסֶפוֹת (ו. ד"ה ולחי)]:

* וְצַדּוֹ הַשֵּׁנִי לְחָצֵר וְכוּ'. **עַיֵּן מְשְׁנָה בְּרוּרָה. וּמִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁהוּא מְפֻלָּשׁ מִצַּד אֶחָד לְקַרְפַּף יוֹתֵר מִבֵּית שְׁאַיִם שֶׁלֹּא הַקֵּף לְדִירָה, דְּהֵינוּ כְּפִתּוּחַ לְכַרְמְלִית** [פְּרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"א)]:

* שֶׁאֵינָהּ מְעֹרָבֶת. עַיֵּן בְּטוּ"ז (סק"א) שֶׁכָּתַב דְּכְּמְעֹרָבֶת אֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן לְצַד הַחָצֵר וַהֲיֵינוּ אֲפִלּוּ בְּלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ עִם בְּנֵי הֶמָּבוֹי, דְּבִנְשְׁתַּתְּפוּ, אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֶחָצֵר אֵינָהּ מְעֹרָבֶת אֵין צָרִיךְ אֲפִלּוּ לְלָחְיֵ], **וּבְאוּר הַגְּרַ"א הוֹכִיחַ מִסִּימָן שס"ג** סָעִיף ל"א לְהַפֵּךְ, **דְּדַוְקָא כְּשֶׁאֵינָהּ מְעֹרָבֶת שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְטַלְטֵל בִּבְנֵי עַצְמָם מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הָעֵרוּב, אֲבָל אִם הֵם יְכוֹלִים לֶאֱסֹר עַל בְּנֵי הַמָּבוֹי כְּשֶׁעֲשׂוּ לָחִי, אֲבָל אִם הִיא מְעֹרָבֶת, דְּמַתִּירִין לְטַלְטֵל בִּבְנֵי עַצְמָם, אוֹסְרִים אֵלּוּ עַל אֵלּוּ עַד שֶׁיִּשְׁתַּתְּפוּ יַחַד עִם בְּנֵי הַמָּבוֹי אוֹ יַעֲשׂוּ תִּקּוּן חָצֵר כְּדִין דְּהֵינוּ שְׁנֵי פְּסִין מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִין אוֹ פֶּס אֶחָד רֹחַב אַרְבָּעָה,** וְכֵן מְצֻדָּד גַּם כֵּן בְּפֶרִי מְגַדִּים עַיֵּן שָׁם:

* אֵין צָרִיךְ אֶלָּא לָחִי אוֹ קוֹרָה וְכוּ'. עַיֵּן בְּמַאמַר מָרְדְּכַי (סק"א) שֶׁכָּתַב

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס"ק לט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (קמב) פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק לט):

(קמג) פְּשׁוּט: (קמד) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ס"ק יב) בְּשֵׁם אֲמוּנַת שְׁמוּאֵל (ס"ק יב):

א (ס) אַחֲרוֹנִים: (ג) טְ"ז (סק"א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) שֶׁמְּסַכִּימִים לְפְסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְכֵן מַשְׁמַע מִבַּאוּר הַגְּרַ"א שֶׁהוּא כָּתַב שֶׁלְּחִלֵּק דְּיוּרִין שֶׁלֹּא יַאסְרוּ אֵלּוּ עַל אֵלּוּ דֵּי בְּלָחִי אוֹ קוֹרָה: (ג) בַּ"ח וְהוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"א):

(ד) הַגְּרַ"ז (סעיף א) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (ז: ד"ה דא"י): (ס) גְּמָרָא (ח.): ב (ו) הָרַי"ף (ב.) וְהָרא"ש (פ"א ס"ח) וְרַשַׁ"י (ו: ד"ה חייבים) וְהָרוֹקֵחַ (סי' קנג), וּקְצָת מַשְׁמַע כֵּן גַּם מְרַיְיאַ"ז (שלטי הגיבורים ב. אות א): (ז) הָרַשְׁבָּ"א (עבוה"ק ש"ב ס"א) וְרִיטְבָּ"א (ו: ד"ה ופרכינן) וְכֵן מַשְׁמַע דַּעַת ר"י בְּתוֹסָפוֹת דַּף ו' עַמּוּד ב' דִּיבּוּר הַמַּתְחִיל וְהָאֲמַר רַבָּה:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סמ"ב) נקט כהמג"א [וחידש שם דרק מדרבנן אינה מחיצה ומדאורייתא אפילו אם בוקעים בו רבים הוי מחיצה]. וגם לענין ס' ריבוא נקט כהמג"א. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ג) פסק: ומבואות שלנו אע"פ שדינם כחצר שאינן ניתרין בלחי וקורה הואיל ואין בתים וחצירות פתוחים לה כראוי, מכל מקום לענין פילוש אינם כחצר אלא כמבוי המפולש שצריך צורת הפתח מכאן ולחי או קורה מכאן ולא די להם בתיקון החצר מכאן ומכאן הואיל ולעולם הם קרובים להר"ר או לכרמלית יותר מהחצר וכו'. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"א) פסק שלענין הלכה יש להקל, שבדברי סופרים הלך אחר המיקל. **ד]** ובשו"ע הרב (ס"ד) מצריך דלתות מב' הצדדים.

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah